

2008/2009. tanév

Megyei/fővárosi forduló

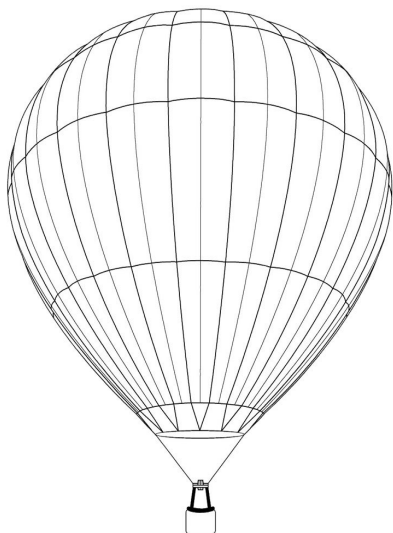
II. kategória

Írásbeli feladatlap
versenyző példánya

A versenyző tanuló kódszáma:

Elért pontszám: /110

Üdvözlünk Kedves Versenyző!

Ma délelőtt **90 perc** áll a rendelkezésedre, hogy alapos és részletes kutatást folytass a levegő témaköréről, sőt szakértőjévé válj a kérdésnek az alábbi feladatok megoldása során.

Segítőid a könyvtár dokumentumai. Kulcs hozzájuk az a tudás, amelyet az eddigi évek során tanáraid és könyvtárostanárod segítségével megszerezteél.

Kérjük, hogy a feladatlapot **tollal töltsd ki!**

Mielőtt hozzáfognál, tekintsd át az egész feladatlapot és tervezd meg munkádat! Helyezkedj el kényelmesen, és vegyél egy nagy LEVEGŐT...!

Jó munkát kívánunk!

A feladatlap készítői!

„... jó szóval oktasd, játszani is engedd
szép, komoly fiadat”
József Attila

1.

Nos, ha a kezdeti izgalmak után most már levegőböz jutottál, íme, itt az első feladat!

Az alábbi személyek, adatok közös eleme: a levegő.

a) Pótold a hiányzó részeket a táblázatban!

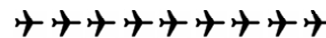
	Tulajdonnév	Évszám	Az esemény megnevezése
1.	Gagarin		a Föld megkerülése
2.		1986	űrrepülő, felrobbant
3.	Cervantes	1605	
4.	Pearl Harbour		légicsapás
5.	József Attila	1935. november 21.	

b) A megtalált adatról jegyezd fel, hol bukkantál rá! Add meg a könyv címét! Több kötetes mű esetén a kötet számát is.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

2.

Mindannyian, akik most itt egy levegőt szívtok, bizonyára jó ismerői vagytok az alapvető könyvtári segédeszközöknek és szívesen segítetek azoknak, akik tanácstalanul keresgélnek az alábbi bibliográfia adatai között! Nézzétek át a leírásokat, azután válaszoljatok a kérdésekre úgy, hogy a megfelelői bibliográfiai tételek sorszámát a kérdés után írjátok!

1. Acsády Rozália: Fűszálakat sodor a szél. Versek. Szekszárd, Babits Kiadó, 1994.
2. Aisopos: Az északi szél és a Nap; Az oroszán és a szúnyog; A varjú és a sas. Ford. Köteles Gyöngyi. Budapest, Pesti Szalon, 1992.
3. Crummenerl, Rainer: A levegő és a víz. Ford.: Rónaszegi Éva. Budapest, Tessloff és Babilon, 1999. (Mi micsoda)
4. Dässler, Hans-Günther: Einfluss von Luftverunreinigungen auf die Vegetation. A légszennyezések hatása a növényzetre. Ford. Hoppán Géza. Budapest, Mezőgazdasági Könyvkiadó, 1979. (Biológiai környezetünk védelme)
5. Fazekas István: Az Európai Unió környezetvédelmi politikája és a magyar integráció. Debrecen, Kossuth Egy. K., 2006.
6. Jándy Klára: Füstköd a város felett. Budapest, Gondolat, 1976. (Gondolat zsebkönyvek)
7. Köthe, Rainer: Kísérletek könyve. 150 egyszerű fizikai, kémiai és biológiai kísérlet. Ford. Frenkel Attila. Budapest, Tessloff és Babilon, cop. 1994. (Mi micsoda)
8. Parker, Steve: A levegő. Budapest, Magvető, 1992. (Veszélyben a világunk)
9. Tolnai Klári: A levegőből élünk. Úti jegyzetek, önéletrajzi írások. Budapest, Gondolat, 1971.
10. Varga Domokos: Jó játék a víz, a levegő. Budapest, Móra Kiadó, 1976.

a) Ebből a válogatásból melyek azok a tételek, amelyeket kikapcsolódásra vágyó felnőttek ajánlanátok, hogy szépirodalmi élményekkel gazdagodjanak?

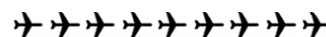
b) Mit javasolnátok esti mese olvasmányaként kisgyermek számára?

c) Mely könyveket ajánlanátok egy környezetvédelmi szakember számára?

d) Melyek azok a könyvek, amelyekből egy általános iskolás kiselőadást tudna tartani fizikából?

11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	

3.

Ha kész vagy, *nehogy ábrándozva a levegőbe bámulj*, hanem folytasd tovább komolyan a munkát!
Összegyűjtöttünk néhány levegővel kapcsolatos szólást, amelyek magyarázatai összekeveredtek!

a) Először egészítsd ki a szólásokat egy vagy több szóval!

	Szólás
1.	épít
2.	beszél
3.	jut
4.	tiszta
5.	szív
6.	lóg
7.	kapott
8.	néz

	Magyarázat
A	valótlanságot állít, csak üres fecsegés
B	nincs a közelben senki, aki zavarna
C	semmibe vesz valakit, rá se néz
D	bizonytalan, kétséges ügy
E	hiú ábrándozás, meg nem valósítható terveket kovácsol
F	tartósan együtt él valakivel
G	alaptalan, kitalált, koholt állítás
H	fellélegzik, könnyebb helyzetbe kerül

b) Majd a második táblázatban add meg, melyik a hozzáillő magyarázat!

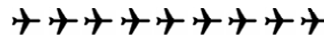
1.	
2.	
3.	
4.	

5.	
6.	
7.	
8.	

c) Add meg a használt forrás címét és kiadóját!

21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	

4.

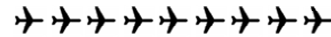

Az alábbi nevek és fogalmak nem légből kapottak, akár egy levegőről szóló összefoglaló szakkönyv mutatóiból is származhatnak. Állítsd össze a mutatókat, az összekeveredett szavakat rendezd megfelelő sorrendbe!

levegőszennyezés, Európai Unió, levegő, Föld, légkör, légzőszervek, Egyesült Államok, Csernobil, légáramlás, Kiotói egyezmény, légúti panaszok, Nicolas Stern, levegőminőség, Stavros Dimas, Európa

31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	

5.

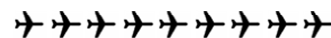
A következőkben néhány állítást lebegtetünk, neked kell eldönteni, hogy igazak vagy hamisak a következő mondatok. Indokold válaszod!

- a) Daidalosz és Ikarusz a viasszal összeragasztott szárnyakkal repültek fel az égbe, majd a nap erejétől megolvadt szárnyaik miatt zuhantak a tengerbe.
- b) Montgolfier fivérek 1873. november 21-én emelkedtek a levegőbe a saját maguk által tervezett léggömbbel.
- c) A két világháború között Alec és Brown repülte át először az Atlanti óceánt.

- d) Az USA-ban fejlődött legjobban a légi közlekedés, az első utasszállító gép 1933-ban a Boeing 747-es gép.

48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	

6.

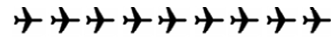

Jól sejtetted, máris itt lóg a levegőben a következő feladat!

Válassz egy általad is ismert (vagy a könyvtárban megtalálható) folyóiratot, amelyben megjelenhetne egy népszerű formában megírt, tudományos cikk a levegő témakörével kapcsolatban. Jellemezd ezt a folyóiratot minél szakszerűbben, majd 8-10 sorban ajánld egy olyan osztálytársadnak, aki eddig egyáltalán nem érdeklődött a természettudományok iránt!

56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	
66.	

A következő részlet Az ember földje c. műből való. Szerzője maga is pilóta, a munkája tette szépíróvá. Témáit a szakmája adja. Meseregénye lett a leghíresebb műve, melyben egy eltévedt pilóta és egy másik bolygóról érkezett kisfiú találkozásáról ír. Az író a második világháborúban egy önként vállalt felderítő repülés során vesztette életét, holttestét sosem találták meg.

Most együtt elrugaszkodunk a földtől, kapaszkodj, repülünk!

„A vihar negyennyolc óra alatt öt méter magas hóval borította be az Andesek chilei lejtőjét, eltorlaszolta az egész vidéket; az amerikai Pan-Air pilótái sorra visszafordultak. Te mégis útra keltél, hogy hasadékot keress az égboltozaton. Valamivel délebbre megtaláltad ezt a kelepcét: mintegy hatezer-száz méter magasságban a felhők fölött, melyek nem értek túl hatezer méterre, és melyekből csak a csúcsok emelkedtek ki, Argentína irányába fordultál.

A lefelé haladó légáramlatok néha kínos meglepetéseket okoznak a pilótának. A motor szabályosan dolgozik, mégis lemerül az ember. Felhúzza, hogy tartsa a magasságot, a gép veszít sebességéből, petyhüdtté válik: újra és újra lemerül. Az ember fél, hogy túlságosan fölugrott, abbahagyja, eltér jobbra vagy balra, hogy oltalmat találjon a kedvező hegycsúcson, mely úgy kapja a szelet, mint egy ugródeszka, de újra lemerül. Úgy tűnik, az egész ég lejjebb merül.

Egy kozmikus szerencsétlenség foglyának érzi magát. Nincs többé menedék. Hiába próbál visszafordulni, hogy megtalálja háta mögött azt az övezetet, ahol a levegő föntartaná, tömören és biztosan, mint egy oszlop. De nincs többé semmiféle oszlop. Minden fölbomlik, az ember az általános szétomlásban siklik a felhő felé, mely puhán emelkedik, fölnyúl hozzá, és elnyeli. [...]

Az áram elkapott, elengedtem a kormányt, belekapaszkodtam az ülésbe, hogy ki ne repüljek a gépből. A lökések olyan hevesek voltak, hogy a szíjak fölsebezték vállamat, és majdnem kiszakadtak. Belepett a zúzmara, nem láttam műszereimet, mint egy zuhanó kő, hatezer méterről háromezeröttszázra zuhantam.

Háromezeröttszáz méter magasságban vízszintes, fekete tömeget pillantottam meg: ekkor végre be tudtam igazítani a gépet. Egy tó volt előttem, fölismertem: a Lagúna Diamante. Tudtam, hogy egy tölcsér mélyén nyúlik el, a tölcsér egyik oldalán a hatezerkilencszáz méter magas Maipu tűzhányó emelkedik. Kiszabadultam a felhőből, de a hóföregteteg elvakított, lehetetlen volt elérnem a tavat úgy, hogy össze ne zúzzam magam a tölcsér valamelyik falán. Körben forogtam a lagúna fölött, harminc méter magasságban, mindaddig, míg el nem fogyott az üzemanyagom. Kétórás keringés után leszálltam: fölborultam. Amikor kikecmeregtem a gépből, a vihar feldöntött. Kénytelen voltam a gép alá mászni; ott gödröt ástam magamnak a hóban. Postaszákomba burkolózva negyennyolc órán át várakoztam.

Azután elült a vihar. Útnak indultam. És mentem, öt napon és négy éjszakán át.”

a) Ki a mű szerzője?

b) Sorold fel három másik művének a címét!

c) Mi történik a pilótával az út során? Hogyan fogalmaznád meg egy szóval?

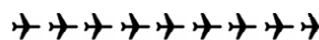
d) Melyik földrészen játszódik az idézett történet?

e) Milyen történéseket tudsz kapcsolni az alábbi mértékegységekhez? Van, amihez többet is!

- 5 m –
- 30 m –
- 3500 m –
- 6000 m –
- 6900 m –
- 2 óra –
- 48 óra –

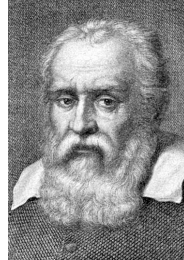
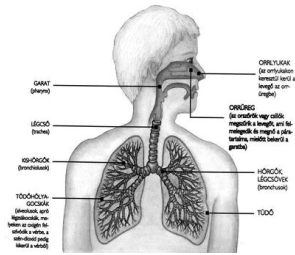

67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	

Nehogy „leszállj”, a képzelőerődre most is nagy szükség lesz! Néhány képet sodort erre a szél, úgy tűnik, megannyi kitépett könyvillusztráció! Erről a kilenc képről alkoss ötletesen egy-egy olyan könyvcímet, amelyben szerepel a levegő szó vagy annak bármely változata!

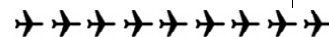

Az így kitalált könyvcímeidet próbáld meg egy-egy szakjelzethez sorolni! Egy címet csak egy jelzettel párosíts! Marad jó néhány fölösleges jelzet is, de azokat nyugodtan nézd levegőnek!

100	filozófia	
200	vallás	
310	statisztika	
390	néprajz	
355	hadtudomány	
502	környezetvédelem	
530	fizika	
570	biológia	
610	anatómia	
620	technika	
796	sport, játék	
850	olasz irodalom	
908	honismeret	
920	életrajz	

81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	

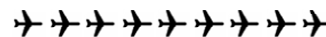
9.

Most megmutathatod, hogy a verseny eddigi ideje alatt nem légyárakat építettél! Az eddig használt könyvekből bizonyára nem okoz gondot egy bibliográfia összeállítása a levegő témaköréből! Készíts ide a verseny során használt művekből egy négy tételes bibliográfiát! Ez ne tartalmazzon a 2. feladatban is szereplő műveket!

90.	
91.	
92.	
93.	
94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	
107.	
108.	
109.	
110.	

Feladatlapodat add át a felügyelő tanárnak. Örülünk, hogy részt vettél ebben a munkában! Vizontlátásra a következő fordulóban!